

1 INLEIDING

Voor u ligt de eerste Voorjaarsbrief van de GR-Sociaal. Een nieuwe vorm van rapporteren over de voortgang en een verantwoording over de resultaten. De Voorjaarsbrief komt in de plaats van de eerste bestuursrapportage, maar heeft een andere vorm en wordt vooral gebruikt om -met de resultaten van het voorgaande jaar in het achterhoofd- tot een actualisatie van de begroting voor 2023 te komen. Op deze manier sluit de GR-Sociaal in haar moment van rapporteren en de werkwijze nog beter aan op de gemeentelijke begrotingscyclus en worden raden veel beter in staat gesteld om wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

De vorm van de Voorjaarsbrief is nog niet de definitieve vorm voor de toekomst. Dit jaar wordt gebruikt om een vorm te vinden, die passend en uitvoerbaar is. Het vraagt overleg met onze stakeholders om tot de definitieve vorm te komen en daarnaast ook de aansluiting te zoeken bij de wijze waarop andere gemeenschappelijke regelingen -zoals bijvoorbeeld de dienst Gezondheid en Jeugd- het doen.

Deze Voorjaarsbrief zoomt eerst in op Algemene trends en ontwikkelingen en gemaakte beleidskeuzes, die van invloed zijn op de resultaten van de GR-Sociaal. Vervolgens wordt per opgave stilgestaan bij ontwikkelingen welke noodzaken tot een actualisatie van de begroting over 2023 met een onderbouwing daarvan.

2 TRENDS, ONTWIKKELINGEN EN GEVOLGEN BELEIDSWIJZIGINGEN

De GR-Sociaal heeft -net als veel andere organisaties- te maken gekregen met de gevolgen van een aantal geo-politieke ontwikkelingen en de na-ijleffecten van de Coronacrisis. De oorlog in Oekraïne heeft tot forse verstoringen geleid in het economisch verkeer. Zo werd ook de GR-Sociaal gedwongen om te kiezen voor een andere energieleverancier, vanwege een boycot van Russisch gas. De meest directe vorm van schade, die doorwerkt, omdat de kosten voor energie hoger zijn geworden. Ook werkt dit door in de kosten van de GR-sociaal, omdat leveranciers de gestegen energieprijzen (gaan) verdisconteren in hun kostprijzen. Doorwerkt in de loonkosten, omdat zowel werkgevers als werknemersorganisaties de gestegen kosten van levensonderhoud zullen compenseren via cao-afspraken.

Ook voor de inwoners van de Drechtsteden werkt de crisis door. De kosten van levensonderhoud voor een deel van onze doelgroepen is zo fors gestegen dat huishoudens in de problemen komen. Mede daarvoor heeft het kabinet besloten tot onder andere het uitkeren van de zogenoemde energietoeslag.

Na-ijleffecten van de coronacrisis zijn ook te merken in de dienstverlening van de GR-Sociaal. Het beroep op zorg neemt toe, terwijl er personeelstekorten in de zorg zijn ontstaan. Daarom voeren we gesprekken met zorgpartners en met gemeenten over, meer innovatieve, oplossingen.

Eén van de mogelijke oplossingen voor het drukken van kosten is het resultaatgericht indiceren voor zorg. Echter, het laat zich aanzien dat het Rijk deze mogelijkheid niet gaat toestaan. Daarmee stelt het rijk opnieuw gemeenten in onvoldoende mate in staat om te sturen op, zowel het beroep op huishoudelijke zorg als het verdelen van schaarse zorg.

Nog steeds is sprake van krapte op de arbeidsmarkt en een onbalans in vraag en aanbod. De GR-Sociaal merkt dit op twee manieren; als uitvoerder van onder andere de Participatiewet en als werkgever. Zo is het lastig om een deel van het uitkeringsbestand naar werk uit te laten stromen, omdat het gevraagde functieniveau en uitstroomniveau niet matchen. Als werkgever merkt de GR-Sociaal dat vacatures langer openstaan en -wil ze de dienstverlening gestand kunnen doen- toch moet inhuren. Overigens is de GR-Sociaal niet uniek met de arbeidsmarktkrapte; gemeenten en partners kampen met hetzelfde probleem.

De wens van gemeenten is om zoveel als mogelijk de dienstverlening van de GR-Sociaal aan te laten sluiten op het lokale belang en bij het lokale nut. Met de herijking van het minimabeleid en de gewijzigde afspraken over het ingroeipad wordt dit ook zichtbaar in de geactualiseerde begroting.

Wie in Dordrecht over de Spuiboulevard loopt ziet hoe de voorbereidingen getroffen worden voor het Huis van Stad en Regio; de nieuwbouw van stadskantoor, sociale dienst, bibliotheek en gemeente Dordrecht. De voorbereidingen kosten tijd en geld.

Financieel beeld

Bij de 2e bestuursrapportage 2022 GR Sociaal hebben we reeds een aantal belangrijke ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de begroting 2023. Deze autonome, financiële ontwikkelingen worden via deze voorjaarsbrief in de begroting 2023 verwerkt. De voorjaarsbrief 2023 GR Sociaal leidt daarom tot een wijziging (stijging) van de bijdragen voor gemeenten van per saldo € 20 mln. In absolute zin een groot bedrag maar het zijn ook uitgaven die voor ons onbeïnvloedbaar zijn en door het rijk worden vergoed. Zo heeft het kabinet op 1 januari 2023 het wettelijk minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen met 10 procent verhoogd. Deze kostenverhoging zien we terug in deze voorjaarsbrief. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd bij de definitieve BUIG-budgetten over het jaar 2023 in oktober aanstaande. In de lasten bij Inkomensondersteuning is zo ook een bedrag opgenomen van € 4 mln. in verband met Leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen. Ook deze onbeïnvloedbare kosten verlopen budgettair neutraal door de Rijksvergoeding die de gemeenten hiervoor ontvangen.

Bij het minimabeleid zien we een stijging van de lasten van € 0,1 mln. Dit wordt veroorzaakt door het reëel ramen van de budgetten op basis van de groeipercentages van de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027 en de herijking van het minimabeleid.

Bij de Kinderopvangtoeslagaffaire stijging de lasten met € 0,6 mln, In 2023 wordt de hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire Drechtsteden voortgezet. De kosten worden via DVO's in rekening gebracht bij gemeenten. De gemeente krijgen via een specifieke uitkering kinderopvangtoeslagen (SPUK) compensatie van de kosten die gemeenten in het kader van de hersteloperatie maken.

Bij Drechtwerk zien we een stijging van de bijdragen van € 1,2 mln. welke wordt veroorzaakt door de loon- en prijscorrecties als ook de bijstelling van de Rijkssubsidie SW (septembercirculaire 2022).

Bij het programma Zorgen voor ondersteuning zien we vooral een stijging van de lasten als gevolg van een sterke stijging van tarieven. De stijging van de lonen en de prijzen van materialen, grondstoffen en de energiekosten, werken via de contractueel overgekomen jaarlijkse prijsindexatie door in de tarieven van de aanbieders. Dit leidt tot een stijging van de gemeentelijke bijdragen van € 2,4 mln. In de begroting is reeds rekening gehouden dat niet alle afgegeven indicaties direct kunnen worden uitgenut mede als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt waardoor indicaties niet direct verzilverd kunnen worden in termen van de te leveren zorg.

De stijging van de bijdragen bij Bedrijfsvoering wordt grotendeels veroorzaakt door de aanpassing van de loonkosten in verband met het principeakkoord van de cao Gemeenten/ SGO 2023. Ook zien we een stijging van de huisvestingskosten in verband met energiekosten die fors zijn gestegen. Daarnaast wordt als voorbereiding op de toekomstige verhuizing naar het Huis van Stad en Regio deelgenomen aan de diverse werkgroepen van het project.

Het kabinet gaat bij de Rijksvoorjaarsnota 2023 extra accres aan het gemeentefonds toevoegen voor de prijsbijstelling 2022. Dit zal financieel worden vertaald cq verwerkt in de Meicirculaire 2023. Op basis van de nu beschikbare informatie compenseert het Rijk volledig de gestegen kosten.

Opgaven	Actuele begroting			Voorjaarsbrief			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestaanszekerheid versterken	118.266	118.266	0	132.173	132.173	0	13.907	13.907	0
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	0	120	120	0	0	0	0
Inkomensondersteuning	105.406	105.406	0	118.722	118.722	0	13.316	13.316	0
Kinderopvangtoeslagaffaire	0	0	0	600	600	0	600	600	0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.328	2.328	0	2.172	2.172	0	-156	-156	0
Minimabeleid	10.412	10.412	0	10.559	10.559	0	147	147	0
Ontwikkelen naar werk	53.596	61.697	8.101	56.319	59.882	3.563	2.723	-1.815	-4.538
Drechtwerk	44.237	44.237	0	46.214	46.214	0	1.977	1.977	0
Inburgering	2.195	2.195	0	3.392	3.392	0	1.197	1.197	0
Participatie	6.744	14.565	7.821	6.713	9.889	3.176	-31	-4.676	-4.645
Statushouders	420	700	280	0	387	387	-420	-313	107
WSW	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorgen voor ondersteuning	71.304	71.304	0	73.706	73.706	0	2.402	2.402	0
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.155	29.155	0	31.825	31.825	0	2.670	2.670	0
Huishoudelijke ondersteuning	28.420	28.420	0	25.700	25.700	0	-2.720	-2.720	0
Hulpmiddelen	5.390	5.390	0	6.030	6.030	0	640	640	0
Vervoer	8.339	8.339	0	10.151	10.151	0	1.812	1.812	0
Bedrijfsvoering	53.713	45.612	-8.101	58.391	54.828	-3.563	4.678	9.216	4.538
Apparaatskosten	53.713	45.612	-8.101	58.391	54.828	-3.563	4.678	9.216	4.538
Totaal	296.879	296.879	0	320.589	320.589	0	23.710	23.710	0

Bedragen x € 1.000

In de tabel hierboven zijn per Opgave en per product de begrotingswijzigingen in kaart gebracht. De belangrijkste afwijkingen mét effect voor de gemeentelijke bijdrage worden toegelicht. Wie de begroting van 2023 vergelijkt met deze actualisatie ziet in de vorm en de cijfers verschillen. Dat komt omdat in de begroting Drechtwerk is opgenomen. Daarnaast is de 100% groei van de gemeentelijke bijdragen (rapport Bosland) verwerkt. Deze laatste wijziging heeft geen invloed op het totaal van baten en lasten. De verdeling over individuele gemeenten verschilt, doordat gemeenten onderling hebben afgerekend. In de bijlagen is een overzicht van de effecten per gemeente opgenomen. In de volgende tabel is het totale effect zichtbaar.

Opgaven	Actuele begroting	Voorjaarsbrief	Afwijking
Bestaanszekerheid versterken	116.334	129.788	13.454
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	0
Inkomensondersteuning	103.474	116.337	12.863
Kinderopvangtoeslagaffaire	0	600	600
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.328	2.172	-156
Minimabeleid	10.412	10.559	147
Ontwikkelen naar werk	49.690	45.691	-3.999
Drechtwerk	32.655	33.897	1.242
Inburgering	2.195	2.195	0
Participatie	14.140	9.212	-4.928
Statushouders	700	387	-313
WSW	0	0	0
Zorgen voor ondersteuning	68.303	70.671	2.368
Begeleiding en kortdurend verblijf	28.579	31.259	2.680
Huishoudelijke ondersteuning	27.149	24.396	-2.753
Hulpmiddelen	5.200	5.832	632
Vervoer	7.375	9.184	1.809
Bedrijfsvoering	45.346	53.560	8.214
Apparaatskosten	45.346	53.560	8.214
Totaal bijdragen gemeenten	279.673	299.711	20.037

Bedragen x € 1.000

3 NIEUWE EN GEWIJZIGDE RISICO'S

In de begroting 2023 is een risicoparagraaf opgenomen. Gemeenten hebben de verplichting voor de opgenomen risico's middelen te reserveren, zodat -als een risico zich voordoet- deze middelen aangesproken kunnen worden ter dekking. Voor zover de risico's zijn veranderd, is dat terug te vinden in de bijlage. Voor zover zich inmiddels nieuwe risico's hebben aangediend, worden ze daar vermeld.

4 OPGAVEN

Zelfstandig wonen, werken en samenleven is voor iedereen van groot belang. Als inwoners van de Drechtsteden dat met hulp van de omgeving niet lukt, dan ondersteunen we. Dat doen we niet alleen, maar met gemeenten, hulpverleners en andere sociaal-maatschappelijke partners. We bieden ondersteuning om mensen met een beperking of gezondheidsproblemen langer zelfstandig te kunnen laten wonen en te laten meedoen in de samenleving. We geven advies en ondersteuning bij het ontwikkelen naar en het vinden van werk. Werkgevers worden door ons ontzorgd; we werken met hen samen, adviseren en ondersteunen hen en bieden financiële compensatie voor de inzet die nodig is om onze doelgroep aan het werk te helpen en te houden. We verstrekken een bijstandsuitkering als mensen niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien en we bieden financieel advies aan mensen met financiële problemen en schuldhulpverlening.

Door de invlechting van Drechtwerk per 1 januari 2023 is het product WSW samengevoegd met de activiteiten van Drechtwerk onder de productnaam Drechtwerk. Daarnaast hebben we de apparaatskosten en de overhead samengebracht in de Opgave Bedrijfsvoering. Daar vindt de sturing plaats. De overhead volgens BBV regels wordt afgesplitst in het overzicht naar Taakvelden. Onderdeel van Bedrijfsvoering zijn tevens de producten Treasury en Vennootschapsbelasting.

4.1 BESTAANSZEKERHEID VERSTERKEN

Wat zijn de kosten?

Opgave	Actuele begroting 2023			Voorjaarsbrief 2023			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestaanszekerheid versterken									
Budgetadvies en Schuldbeïndeling	120	120	0	120	120	0	0	0	0
Inkomensondersteuning	105.406	105.406	0	118.722	118.722	0	13.316	13.316	0
Kinderopvangtoeslagaffaire	0	0	0	600	600	0	600	600	0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.328	2.328	0	2.172	2.172	0	-156	-156	0
Minimabeleid	10.412	10.412	0	10.559	10.559	0	147	147	0
Totaal	118.266	118.266	0	132.173	132.173	0	13.907	13.907	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting bij de aanpassingen

Inkomensondersteuning

De primaire begroting 2023 liet een voordelig financieel effect in de financiering zien van € 4,4 miljoen. Ofwel gemeenten ontvangen meer dan het bedrag dat wordt geraamd voor de bijstandsuitkeringen. Op basis van de ramingen in de voorliggende Voorjaarsbrief 2023 zien we dat er een nadelig financieel effect is van € 3,2 miljoen op de Buiguitkering.

In deze voorliggende Voorjaarsbrief 2023 zijn de voorlopige BUIG-budgetten 2023 van € 98,0 miljoen opgenomen. Deze worden bij de definitieve budgetten naar boven bijgesteld (als gevolg van de aanpassing van het wettelijk minimumloon) met +/- € 10,8 miljoen. Bij de berekening van het tekort in deze Voorjaarsbrief 2023 is al rekening gehouden met deze verhoging.

Op basis van de MEV 2023 (publicatie CPB september 2022) is er een eindstand 2023 geprognosticeerd van 6.050 uitkeringsgerechtigden.

De ontwikkeling van de uitgaven/inkomsten is in de onderstaande tabel weergegeven met daaronder een tekstuele toelichting.

Bedragen x € 1.000

Inkomensondersteuning		Lasten	Baten
primair 2023		105.406	105.406
A.	Lagere klantaantallen	-3.553	
B.	Hogere gemiddelde prijs uitkering	11.121	
C.	Lagere lasten loaw/loaz/Bbz	-226	
D.	Hogere lasten LKS	1.919	
E.	Hogere lasten Leefgeld	4.055	
F.	Hoger BUIG-budget		850
G.	Hogere terugvordering debiteuren		452
H.	Hogere baten Leefgeld		4.055
I.	Hogere Vangnetuitkering		371
Voorjaarsbrief 2023		118.722	111.134
Financieel effect gemeenten t.o.v. primair '23			7.588

Lasten

A. De klantaantallen bij de Voorjaarsbrief 2023 zijn lager dan bij de primaire begroting 2022. Het verschil wordt berekend door de lagere aantallen * de prijs van de uitkering bij de primaire begroting 2023.

- B. De gemiddelde prijs van de uitkering bij de Voorjaarsbrief 2023 is hoger dan bij de primaire begroting 2023. Het verschil wordt berekend door de hogere prijs * de aantallen van de primaire begroting. De prijs van de uitkering is per 1 januari 2023 fors naar boven bijgesteld a.g.v. de stijging van de wettelijke minimumlonen met meer dan 10%.
- C. Op basis van de Begrotingsstaat van het SZW 2023 dalen de lasten loaw/loaz/Bbz.
- D. Op basis van de Begrotingsstaat van het SZW 2023 stijgen de lasten LKS.
- E. Lasten Leefgeld waren bij de primaire begroting 2023 niet begroot.

Baten

- F. Ten opzichte van de geprognosticeerde BUIG-budgetten bij de primaire begroting 2023 zijn de voorlopige budgetten 2023 hoger.
In de berekening meegenomen BUIG-budgetten is de verhoging van de budgetten a.g.v. de stijging van het wettelijk minimumloon al verwerkt. Pas bij de definitieve BUIG-budgetten in oktober zal dit door het Rijk worden vergoed.
- G. Op basis van de Begrotingsstaat van het SZW 2023 stijgen de debiteuren.
- H. Baten Leefgeld waren bij de primaire begroting 2023 niet begroot. Deze zijn gelijk aan de lasten. Dit wordt via DVO per kwartaal in rekening gebracht bij de gemeenten.
- I. Over het jaar 2022 gaat een verzoek ingediend worden om aanspraak te maken op een Vangnetuitkering.

Kinderopvangtoeslagaffaire

In 2023 wordt de Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire Drechtsteden voortgezet. De kosten worden geprognosticeerd op € 0,6 miljoen en worden conform de gesloten DVO's met gemeenten afgerekend.

De gemeente krijgen via een specifieke uitkering kinderopvangtoeslagaffaire (SPUK) compensatie van de kosten die gemeenten in het kader van de hersteloperatie maken. De gemeenten lopen het risico dat dit budget, wat de gemeente krijgen voor de hersteloperatie, niet voldoende is. De Drechtsteden gemeenten hebben gekozen voor normbedragen voor de declaratie van de kosten bij het Rijk. Dat betekent dat hoe langer de hersteloperatie duurt, des te krappere het budget wordt. Aangezien de hersteloperatie naar verwachting tot zeker 2026 gaat duren, zal het budget niet voldoende zijn. Een aandachtspunt voor gemeenten.

Maatwerkvoorziening inkomenssteun CZG

Onderbenutting in 2022 en het bijstellen van de groeipercentages bij de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027 leiden tot een bijstelling van de begroting voor 2023. De kosten maatwerkvoorziening inkomenssteun chronisch zieken en gehandicapten dalen met € 0,1 miljoen ten opzichte van de primaire begroting 2023.

Minimabeleid

De totale kosten minimabeleid stijgen ten opzichte van de primaire begroting 2023 met € 0,1 miljoen. Deze stijging is gebaseerd op het reëel ramen van de budgetten op basis van de groeipercentages van de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027 en de herijking van het minimabeleid.

Bij het reëel ramen van de budgetten is de begroting verlaagd met € 0,7 miljoen. Doordat er sprake was van onderbenutting op de budgetten sms-kinderfonds, Bewindvoering en Bijzondere bijstand bij de jaarrekening 2022, zijn de begrote budgetten, ondanks de verwachte groei, lager dan de primaire begroting 2023. Verder worden, zoals afgesproken in vergadering van het Algemeen Bestuur van 1 december, de kosten op basis van "nut" begroot.

Herijking minimabeleid.

De herijking minimabeleid is verwerkt in de Voorjaarsbrief. De totale begrotingswijziging van de herijking bedraagt € 0,8 miljoen. Het financiële effect van deze wijziging zal per gemeente verschillen. Dit is afhankelijk van de keuzes die door de gemeente zijn gemaakt bij de herijking. De grootste wijziging betreft de begroting Persoonlijk Minima Budget, namelijk € 0,7 miljoen. De wijzigingen voor de Bijzondere bijstand (coulance medische kosten), SMS-kinderfonds (alleen gemeente Dordrecht) en Kinderopvang bedragen in totaal € 0,1 miljoen.

Energietoeslag 2023

Gemeenten krijgen middelen om in 2023 opnieuw een energietoeslag uit te keren aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Hiervoor heeft het Rijk voor 2023 een

macrobudget beschikbaar gesteld van € 1,4 miljard. Een deel van dit budget is beschikbaar gesteld bij de decembercirculaire 2022. Aan de gemeenten is gevraagd om dit budget te reserveren voor 2023. Zodra het resterende budget bij de meicirculaire bekend wordt gemaakt en de nieuwe wet gepubliceerd wordt, komt er een voorstel energietoeslag 2023. De financiële doorvertaling voortvloeiend uit dit voorstel valt buiten de Voorjaarsbrief, omdat besluitvorming nog moet plaatsvinden.

4.2 ONTWIKKELEN NAAR WERK

Wat zijn de kosten?

Opgave	Actuele begroting 2023			Voorjaarsbrief 2023			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Ontwikkelen naar werk									
Drechtwerk	44.237	44.237	0	46.214	46.214	0	1.977	1.977	0
Inburgering	2.195	2.195	0	3.392	3.392	0	1.197	1.197	0
Participatie	6.744	14.565	7.821	6.713	9.889	3.176	-31	-4.676	-4.645
Statushouders	420	700	280	0	387	387	-420	-313	107
WSW	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	53.596	61.697	8.101	56.319	59.882	3.563	2.723	-1.815	-4.538

Bedragen x € 1.000

Drechtwerk

De primaire begrotingen van beide GR'en zijn per 1 januari 2023 officieel samengevoegd. De mutatie in deze voorjaarsbrief is ten opzichte van de primaire begroting 2023, op het onderdeel Drechtwerk, voornamelijk geënt op de loon- en prijscorrecties als ook de bijstelling van de Rijkssubsidie SW met als grondslag de septembercirculaire 2022.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam maakte geen deel uit van GR Drechtwerk en neemt ook niet deel aan dit organisatieonderdeel per 1 januari 2023. Voor deze gemeente is er geen verschil door de samenvoeging van de exploitatie van de beide GR'en.

De onderstaande tabel geeft de mutatie t.o.v. de begroting 2023 weer.

Drechtwerk	Primaire begroting 2023		Voorjaarsbrief 2023		Mutaties	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Sw personeel	29.224	25.892	29.074	26.881	150	989
Gemeentelijke bijdrage		5.697		5.882	-	185
Detacheringen		9.860		10.439	-	579
Overige opbrengsten		1.722		1.878	-	156
Regulier personeel	6.285		6.589		304	-
Overige personele kosten	843		921		78	-
LKS begeleid werken	1.066	1.066	1.135	1.135	69	69
Bijdrage Drechtwerk BV	3.028		3.808		780	-
Overige bedrijfsvoering	3.791		4.688		897	-
Totaal	44.237	44.237	46.215	46.215	1.978	1.978

Als er consequenties blijken te zijn in 2023 of 2024 en verder, worden deze apart in beeld gebracht en besproken met het bestuur.

Inburgering

De specifieke uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen is bestemd voor de bekostiging van de leerroutes, maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject (PVT) en de module arbeidsmarkt en participatie (MAP). De maatschappelijke begeleiding en de PVT's worden door de gemeenten uitgevoerd en ingekocht. De overige taken worden door de SDD uitgevoerd.

Bij de primaire begroting 2023 is op voorschotbasis een bedrag van € 2,2 mln. opgehaald voor de inzet van inburgeringsvoorzieningen. Bij het opstellen van de DVO 2023 voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 worden afspraken gemaakt over de middelen die de gemeenten beschikbaar stellen voor 2023. De hoogte daarvan kan worden bepaald aan de hand van de beschikkingen die de gemeenten van het Rijk hebben ontvangen en de gerealiseerde taakstelling van voorgaande jaren.

Conform de zogenaamde reserveringsregeling is bij de jaarrekening van 2022 het overschot van € 1,2 mln. overgeheveld naar 2023 en bij deze voorjaarsbrief opgenomen in de begroting 2023. Dit budget wordt ingezet op de gerealiseerde huisvestingstaakstelling 2022.

Formatie team inburgering

De benodigde fte's voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 wordt bepaald vooraf aan het opstellen van de DVO 2023 en is niet verwerkt in de voorjaarsbrief.

Met de beleidsmedewerkers van de 7 gemeenten is besproken dat er gestuurd gaat worden op een cyclus van 3 jaar (duur van een inburgeringstraject). Een eerste opzet is in ontwikkeling en wordt meegenomen in de DVO.

Participatie

Participatiemiddelen 2023	primaire begroting	mutaties	Voorjaarsbrief
Participatie	13.741	-	8.813
CPB raming -2,8%		396-	
Loon- en prijscorrectie (nacalculatie)		246	
Participatie omzetten naar apparaat vaste formatie		4.778-	
Regiodeal	425	-	425
versterken arbeidsmarktregio, WG dienstverlening	399	252	651
Totaal	14.565	4.676-	9.889

In bovenstaande tabel zijn de mutaties Participatie weergegeven. De lasten en baten worden per saldo verlaagd met € 4,7 mln.

Er zijn voldoende middelen beschikbaar om re-integratie instrumenten te kunnen financieren. Er is budget gereserveerd dat nodig is voor de pilot verbreding LKS gedurende de herijking van de Participatiewet. Daarnaast is er budget beschikbaar voor het vereenvoudigen en aanpassen van instrumenten zoals werkbegeleiding, inzet van LKS en nieuw beschut werk.

Conform uitgangspuntennotitie primaire begroting 2024 zijn bij deze voorjaarsbrief de volgende mutaties verwerkt:

- ontwikkeling aantal klanten op basis van CPB Macro Economische Verkenning 2023 (publicatie sept 2022) -2,8%.
- nacalculatie loon- en prijsindexering toegepast.

Apparaat

Vanaf 2023 wordt de financiering van personeel ten laste van participatie afgebouwd. Dit betekent dat er € 4,8 miljoen minder participatiemiddelen worden opgehaald en deze worden verantwoord onder apparaat. Het betreft een budgetneutrale wijziging van de begroting.

Regiodeal

Met de Regio Deals wil het Rijk de eigen kracht van een gebied, de regio, benutten en in partnerschap deze helpen te versterken. In het kader van Human Capital, als onderdeel van de Regiodeal, is er een aanvraag gedaan bij centrumgemeente Dordrecht. De Regiodeal is een cofinanciering op de instrumenten leerlijnen en ontwikkelbedrijven. In lijn met de begroting.

Versterken arbeidsmarktregio

Een hechte en duurzame samenwerking in de arbeidsmarktregio's van UWV en gemeenten met grote groepen werkgevers, sociale partners en andere organisaties zoals (beroeps)onderwijs en private intermediairs is ook in deze bijzondere tijd een voorwaarde om meer mensen die daarbij ondersteuning nodig hebben duurzaam aan het werk te helpen. De subsidie is bedoeld om de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de 35 arbeidsmarktregio's duurzaam te ondersteunen en te versterken. De mutatie van € 0,25 mln. betreft het overschot 2022 en is bij de jaarrekening overgeheveld naar 2023. De besteding van het budget is afgestemd met Centrumgemeente Dordrecht.

Impuls Statushouders

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur op 13 oktober 2022 wordt de dienstverlening impuls statushouders afgebouwd in 2023 tot € 0 in 2027. De caseloads Impuls statushouders worden overgebracht naar de reguliere dienstverlening.

Uitgangspuntennotitie primaire begroting 2024

2023	2024	2025	2026	2027
58,6% t.o.v. 2022	43,3%	16,3%	10,0%	0,0%

De baten worden gebruikt voor de inzet van regisseurs (lasten worden verantwoord onder apparaat). Vanaf 2023 worden het welkomstprogramma en de inzet van menukaarten gefinancierd uit participatie.

4.3 ZORGEN VOOR ONDERSTEUNING

Wat zijn de kosten?

Opgave	Actuele begroting 2023			Voorjaarsbrief 2023			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Zorgen voor ondersteuning									
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.155	29.155	0	31.825	31.825	0	2.670	2.670	0
Huishoudelijke ondersteuning	28.420	28.420	0	25.700	25.700	0	-2.720	-2.720	0
Hulpmiddelen	5.390	5.390	0	6.030	6.030	0	640	640	0
Vervoer	8.339	8.339	0	10.151	10.151	0	1.812	1.812	0
Totaal	71.304	71.304	0	73.706	73.706	0	2.402	2.402	0

Bedragen x € 1.000

Bij de primaire begroting 2023 is besloten om een pas op de plaats te maken en de begroting vooralsnog gelijk te houden aan het niveau van 2022. Daarbij is rekening gehouden met de aanwezige ruimte in de begroting omdat niet alle indicaties verzilverd kunnen worden als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Op sommige voorzieningen verwachtten we een plus en andere een min, per saldo leken de verschillen in financiële zin elkaar uit te middelen. Aangegeven is dat bij de 1ste Bestuursrapportage 2023 (lees: Voorjaarsbrief 2023) de begroting wordt aangepast door te schuiven tussen de verschillende programmaonderdelen.

Door de vergrijzing, de extramuralisering van de zorg en de beweging naar langer zelfstandig thuis wonen het beroep op de Wmo komende jaren verder zal toenemen. Naast de stijging van de vraag naar voorzieningen moet ook rekening worden gehouden met hogere tarieven van de aanbieders.

Begeleiding

De afwijking op het programmaonderdeel Begeleiding bedraagt € 2,7 miljoen. Dit komt omdat de primaire begroting 2023 gelijk is gehouden aan het niveau van 2022 en nog niet is geactualiseerd naar een reële stand van de te verwachten kosten. Vooral nog is niet te verwachten dat het aantal nieuwe klanten sneller toeneemt dan voorgaande jaren of dat de tarieven van de aanbieders harder stijgen gebruikelijk.

Huishoudelijke ondersteuning

Voor 2023 houden we rekening met 7% groei van het klantenbestand. Daarnaast zijn de tarieven van de aanbieders volgens de cao-verhoging van de HBH-loonschalen in 2023 met 2,9% verhoogd. In de begroting is reeds rekening gehouden met eventuele onderuitnutting van nieuwe indicaties als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt waardoor indicaties niet meteen kunnen worden verzilverd.

Hulpmiddelen

Bij de hulpmiddelen vallen de lasten hoger uit als gevolg van een sterke stijging van de tarieven van de voorzieningen in 2023. De stijging van de lonen en de prijzen van materialen, grondstoffen en de energiekosten, werken via de contractueel overgekomen jaarlijkse prijsindexatie door in de tarieven van de aanbieders. De verwachting is dat de ontwikkeling van de tarieven in 2024 weer normaliseert.

Vervoer

Het Wmo vervoer valt uiteen in collectief vervoer via de Drechtopper en Wijkopper en in individuele vervoersvoorzieningen (o.a. scootmobielen, aangepaste fiets, etc.). Voor het collectieve vervoer geldt dat de uitkomsten zoals vastgelegd in de uitgangspuntennotitie zijn toegepast op de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van Stroomlijn vastgestelde begroting 2023. Stroomlijn houdt in deze begroting rekening met een verwachte kostenstijging door de (voorlopige) NEA-prijsindexatie van 10%. Door de landelijke krapte op de arbeidsmarkt is het voor Stroomlijn moeilijk om chauffeurs en regiepersoneel te behouden of nieuw personeel binnen te halen. Daarom heeft Stroomlijn haar personeel ook eenmalig 5% extra loonsverhoging geboden.

De individuele vervoersvoorzieningen hebben net als de hulpmiddelen te maken met een sterke stijging van de tarieven van de aanbieders door hogere lonen en gestegen prijzen van materialen, grondstoffen en de energiekosten. Dit zien we terug in de jaarlijkse indexatie van de tarieven van de aanbieders.

4.4 BEDRIJFSVOERING

Wat zijn de kosten?

Opgave	Actuele begroting 2023			Voorjaarsbrief 2023			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrijfsvoering									
Apparaatskosten	53.713	45.612	-8.101	58.391	54.828	-3.563	4.678	9.216	4.538
Totaal	53.713	45.612	-8.101	58.391	54.828	-3.563	4.678	9.216	4.538

Bedragen x € 1.000

De bedrijfsvoeringskosten stijgen in de begroting 2023 met circa € 3,8 mln. Deze stijging wordt voor een groot deel veroorzaakt door onvermijdelijke kosten, die in eerdere bestuursrapportages zijn aangekondigd en/of in de uitgangspuntennotitie voor de begroting 2024 en de actualisatie 2023 zijn vastgesteld. De belangrijkste ontwikkelingen worden onderstaand toegelicht.

Loon- en prijsindex	B2023
Prijsindex 2023 (aanvulling 3,0%)	380.000
Loonindex boekjaar 2023 principeakkoord	2.262.885
Totaal loon- en prijsindex	2.642.885

De totale loon- en prijsindex is berekend op € 2,6 mln. In de uitgangspuntennotitie zijn afspraken gemaakt voor de loon- en prijsindex inclusief een actualisatie voor het jaar 2023. Tijdens het opstellen van de voorjaarsbrief 2023 en de begroting 2024 is het principeakkoord voor de cao van 2023 bekend geworden. Op verzoek van het regionaal controllers overleg is het principeakkoord 2023 verwerkt in de begroting 2024 en de voorjaarsbrief 2023. Dit past in het principe van het opstellen van een reële begroting.

Ontwikkeling onvermijdelijke kosten	B2023
Energiekosten	200.000
Huisvestingskosten	250.000
Overige ontwikkelingen contracten	99.000
Totaal onvermijdelijke kosten	549.000

In de uitgangspuntennotitie 2024 en de voorjaarsbrief 2023 was een stijging van de energiekosten en de huisvestingskosten aangekondigd. Daarnaast hebben enkele aanbestedingen geleid tot een hogere stijging van de kosten dan via de prijsindex was berekend. Het betreft onder andere contracten voor arbo, verzekeringen, portokosten en accountantskosten.

Tot slot in het kort nog enkele andere ontwikkelingen.

- Op 13 oktober 2022 heeft het AB ingestemd met het voorstel voor afbouw van de impuls statushouders naar reguliere dienstverlening. Met dit besluit groeit de reguliere formatie komende jaren door afbouw van het budget impuls statushouders.
- Een deel van de participatiemiddelen wordt ingezet voor de apparaatskosten. Vanaf 2023 is een bedrag van circa € 500K overgeheveld van Ontwikkelen naar werk naar de apparaatskosten. Daarmee loopt de financiering in het vervolg ook via de opgave bedrijfsvoering.

De baten stijgen met € 8,2 mln. Enerzijds heeft de stijging betrekking op de hierboven benoemde kostenstijgingen van € 3,7 mln. Anderzijds betreft het een verplaatsing van de financiering van apparaatskosten vanuit participatie naar bedrijfsvoering. Dat betekent een budgetneutrale verschuiving binnen de begroting van de SDD.

5 BIJLAGEN

5.1 BIJDRAGEN PER GEMEENTE

Bijdragen gemeenten naar Taakveld - Opgave - product bedragen x € 1.000		Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld- Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Totaal
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	431	3.520	288	524	639	580	1.176	7.158
	<i>Bestaanszekerheid versterken</i>	431	3.520	288	524	639	580	1.176	7.158
	Inkomensondersteuning	223	2.215	102	202	305	314	694	4.055
	Inburgering	151	899	138	234	240	193	340	2.195
	Apparaatskosten	57	406	47	88	94	73	142	908
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	30	334	3	26	75	49	84	600
	<i>Bestaanszekerheid versterken</i>	30	334	3	26	75	49	84	600
	Kinderopvangtoeslagaffaire	30	334	3	26	75	49	84	600
6.3	Inkomensregelingen	8.187	83.763	4.048	7.697	11.471	11.715	25.476	152.357
	<i>Bestaanszekerheid versterken</i>	8.187	83.763	4.048	7.697	11.471	11.715	25.476	152.357
	Inkomensondersteuning	6.151	61.197	2.976	5.685	8.411	8.754	19.106	112.282
	Budgetadvies en Schuldbemiddeling	5	71	4	5	8	8	19	120
	Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	111	1.213	52	122	187	172	314	2.172
	Minimabeleid	539	5.828	279	594	829	762	1.693	10.525
	Apparaatskosten	1.381	15.453	736	1.291	2.035	2.019	4.343	27.258
6.4	WSW en beschut werk	1.659	22.042		1.163	2.052	2.810	4.171	33.897
	<i>Ontwikkelen naar werk</i>	1.659	22.042		1.163	2.052	2.810	4.171	33.897
	Drechtwerk	1.659	22.042		1.163	2.052	2.810	4.171	33.897
6.5	Arbeidsparticipatie	1.054	13.432	466	1.022	1.549	1.413	3.376	22.313
	<i>Bestaanszekerheid versterken</i>	1.054	13.432	466	1.022	1.549	1.413	3.376	22.313
	Minimabeleid	2	21		1	3	3	5	34
	Statushouders	28	164	14	41	44	34	62	387
	Participatie	421	5.665	188	402	615	563	1.358	9.212
	Apparaatskosten	604	7.582	264	578	888	814	1.951	12.680
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	935	6.838	800	1.438	1.795	1.636	3.132	16.574
	<i>Zorgen voor ondersteuning</i>	935	6.838	800	1.438	1.795	1.636	3.132	16.574
	Hulpmiddelen	380	2.264	323	530	551	517	1.267	5.832
	Vervoer	466	3.932	401	773	1.077	966	1.569	9.184
	Apparaatskosten	89	642	76	135	167	153	296	1.558
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.484	10.831	1.236	1.994	2.888	2.297	4.334	25.064
	<i>Zorgen voor ondersteuning</i>	1.484	10.831	1.236	1.994	2.888	2.297	4.334	25.064
	Huishoudelijke ondersteuning	1.444	10.542	1.203	1.941	2.811	2.236	4.219	24.396
	Apparaatskosten	40	289	33	53	77	61	115	668
6.71B	Begeleiding (WMO)	1.605	13.790	1.630	1.806	2.573	3.054	4.469	28.929
	<i>Zorgen voor ondersteuning</i>	1.605	13.790	1.630	1.806	2.573	3.054	4.469	28.929

Begeleiding en kortdurend verblijf	1.220	10.643	1.283	1.374	1.962	2.352	3.419	22.253
Apparaatskosten	385	3.147	347	432	611	702	1.050	6.676
6.71C Dagbesteding (WMO)	705	4.709	1.097	1.008	1.263	1.175	1.718	11.676
Zorgen voor ondersteuning	705	4.709	1.097	1.008	1.263	1.175	1.718	11.676
Begeleiding en kortdurend verblijf	536	3.643	869	770	965	906	1.317	9.006
Apparaatskosten	169	1.066	228	238	298	269	401	2.670
6.81A Beschermd wonen (WMO)		1.143						1.143
Bedrijfsvoering		1.143						1.143
Apparaatskosten		1.143						1.143
Totaal generaal	16.090	160.402	9.567	16.679	24.305	24.730	47.937	299.711

5.2 RISICO'S

In deze bijlage zijn nieuwe en gewijzigde risico's en kansen opgenomen die een materiële invloed op de financiële positie kunnen hebben, maar onvoldoende zeker zijn om in de begroting op te nemen.

Omschrijving	Kans	Totale omvang (€)	Impact (€)	Toelichting
Bestandsontwikkeling inkomensondersteuning	Matig (25%)	800.000	200.000	De prognose is dat eind 2023 het aantal klanten maximaal 6.050 zal zijn. Mocht deze prognose niet gehaald worden en blijken er 100 klanten meer te zijn is er een risico van € 800.000.
Ziekteverzuimpercentage binnen tarief Wmo HO	Zeergroot (90%)	375.000	337.500	In de kostprijsberekening tarieven Wmo HO wordt rekening gehouden met een ziekteverzuimpercentage van 5,63%. Afgelopen jaren lag het werkelijke ziekteverzuimpercentage als gevolg van Corona en de hoge werkdruk in de Zorg beduidend hoger. De verwachting is dat dit komende jaren ook zo nog zal zijn. Vanuit de aanbieders is het verzoek gekomen om het ziekteverzuimpercentage binnen de kostprijsberekening aan te passen naar een reëel percentage.
Meerkosten Wmo vervoer en hogere NEA-indexatie 2023	Zeergroot (90%)	330.000	297.000	Bij de aanbesteding van het collectie vervoer is het contract van Maasstad overgenomen door MRC, waardoor voor 2023 € 120.000 meerkosten zijn ontstaan. Onderzocht wordt nog of deze meerkosten kunnen worden verhaald op Maasstad. In de vastgestelde begroting 2023 van Stroomlijn is gerekend met een voorlopige NEA-indexatie van 10%. Inmiddels is duidelijk dat de indexatie hoger uitvalt, namelijk 13,7%. De verwachting voor 2023 is dat door de hogere indexatie de vervoerskosten met € 210.000.
Herijking minimabeleid	p.m.			In 2022 vond er een herijking minimabeleid plaats. De herijking minimabeleid heeft o.b.v. van de gemeentelijke beleidswensen geleid tot aanpassingen in beleid en een financieel effect op de begroting 2023. De financiële vertaling is verwerkt in de voorjaarsbrief. Het werkelijke effect van de herijking wordt gedurende het jaar gemonitord en zal bij de jaarrekening o.b.v. nut worden afgerekend.
Ontwikkeling kosten Wmo	Zeergroot (90%)	2.100.000	1.890.000	Bij de vaststelling van de primaire begroting 2023 is besloten om een pas op de plaats te maken en de begroting vooralsnog gelijk te houden aan het niveau van 2022. Daarbij is rekening gehouden met ruimte in de begroting omdat niet alle indicaties verzilverd kunnen worden als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Op sommige voorzieningen verwachtten we een plus en andere een min, per saldo leken de verschillen in financiële zin elkaar uit te middelen. Wat we op dat moment niet voorzagen was dat de prijzen voor de lonen, materialen en grondstoffen enorm hard zouden stijgen. Deze ontwikkeling zien we terug in de prijsindexaties 2023 voor de Wmo voorzieningen, die uitzonderlijk hoog zijn ten opzichte van voorgaande jaren. --> Risico afgevoerd. Bij de Voorjaarsbrief is de begroting aangepast op het beschreven risico.
Arbeidsontwikkeling	p.m.			Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om (goed opgeleid en ervaren) personeel te werven. Ook bij de SDD staan vacatures lang open. De schaarste op de arbeidsmarkt zal op korte termijn niet direct een knelpunt zijn bij de kwaliteit van dienstverlening aan de klanten van de SDD. Op langere termijn kan dat echter wel het geval zijn. De SDD doet allerlei inspanningen om goed personeel te werven en te behouden.
Energietoeslag	p.m.			Voor de Energietoeslag 2023 is er landelijk € 1,4 miljard beschikbaar gesteld. Een deel van dit budget is beschikbaar gesteld bij de decembercirculaire 2022. Het resterende budget wordt bij de meicirculaire bekend gemaakt. De verwachting is dat

				het beschikbaar gestelde budget onvoldoende zal zijn om alle kosten te vergoeden.
Huisvesting	Gemiddeld (50%)	300.000	150.000	Het pand 'De Hellingen' wordt gehuurd tot en met het eerste kwartaal 2025. Investerings zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het strikt noodzakelijke. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten kunnen oplopen, door de ouderdom van het pand. Er wordt steeds kritisch gekeken naar de noodzaak van investeringen en onderhoudsverplichtingen. Risico is dat de extra kosten niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen. Dit risico heeft zich in 2022 niet voortgedaan. In de primaire begroting 2023 is dit risico opgenomen.
Bedrijfsvoering	Gemiddeld (50%)	200.000	100.000	De bedrijfsvoering moet aan steeds meer regels voldoen. Bijvoorbeeld de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en informatiebeveiliging, maar ook de steeds meer opkomende landelijke standaardisering. Daarnaast moet de informatisering aan steeds grotere eisen voldoen. We zien dat we als overheid minder snel van deze ontwikkelingen gebruik maken. De mogelijkheden die door de markt worden aangeboden en dat wat door onze inwoners wordt gebruikt, wijkt in toenemende mate van elkaar af. Systemen en hun onderlinge relatie/uitwisseling worden complexer en dat vraagt om heroverweging. Ook de sterke afhankelijkheid van de IT-systemen en daarmee onze kwetsbaarheid blijft een risico. De grote(re) incidenten die we hebben afgelopen jaar hebben ervaren onderstrepen dit.
Bandbreedte in begroting voor onzekerheid	Matig (25%)	8.200.000	2.050.000	De begroting en meerjarenraming van de sociale dienst kent een bandbreedte, gezien de grote onzekerheden. De onderkant van de bandbreedte is in de begroting toegepast voor de budgetten en gemeentelijke bijdragen. Er is daarmee een risico dat budgetten en gemeentelijke bijdragen hoger worden. Ten opzichte van de bovenkant van de bandbreedte is het maximale risico € 8,2 miljoen. Hiervan is 25% in de risicoparagraaf opgenomen.
Ontwikkeling macrobudget	Gemiddeld (50%)	-1.500.000	-750.000	De Rijksbudgetten zijn bepaald aan de hand van een geprognosticeerd macro-budget op basis van de ontwikkeling van de klantaantallen volgens het CPB, Rijksbeleid, conjunctuur en de prijsbijstelling. De verwachting is een stijging van de klantaantallen. Door deze stijging zal ook het macrobudget toenemen. Een stijging van 100 klanten aan het begin van het jaar is een kans van € 1.500.000.
Totaal			4.274.500	

6 SLOT

Deze Voorjaarsbrief 2023 is samen met de begroting 2024 en de jaarrekening 2022 voor zienswijzen aan de Gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aangeboden.